

Pivók Lászlóné Gajdár Klára – óvodai szaktanácsadó,
a Családpedagógiai Egyesület régióvezetője:

Beszámoló a Családpedagógiai Egyesület

EFOP-5.2.2-17-2017-00048 pályázati projekt konferenciájáról,

melynek témája:

A család társadalmi szerepét erősítő jó gyakorlatok:

A térségbeli jó gyakorlatok megismerése, összegyűjtése.

*A családok helyzete, a helyzetük megismerésének lehetőségei, a célzott segítségnyújtás
elterjesztése.*

A generációk közötti kapcsolat megerősítésének lehetőségei.

A konferencia 2019. május 18-án került megrendezésre a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karán, ahol már többször biztosítottak remek helyszínt programjainknak. Ezúton is köszönjük!

Vargáné dr. Nagy Anikó az egyesület elnöke köszöntötte a résztvevőket, és megnyitotta a rendezvényt.

Az első előadó, *Pivók Lászlóné Gajdár Klára* – e beszámoló írója, a program társszervezője – örömmel mutatta be a jelenlévők földrajzi és a pedagógiai intézmények területeit illető sokszínűségét, és külön köszöntötte a Katolikus Rádió munkatársát, aki már többször tüntette ki figyelmével az egyesület munkáját és a családi nevelés fontos témáját. Röviden megemlékezett a május 15-i Családok Nemzetközi Napjáról is, mint az összejövetel időbeni aktualitásáról.

Előadásának címe: *A korai kötelező óvodakezdés szerepe a hátrányos helyzetű gyermekek szociális és kulturális hiányosságainak csökkentésében; Pedagógusok és a család feladatai a gyermekek fejlődési hátrányainak leküzdésében.*

A 2015-ös tanévtől már hároméves kortól kötelező óvodába járni, míg korábban elég volt ötévesen beiratkozni. A korhatár leszállítása azért volt fontos, hogy mielőbb megkezdődhessen a **hátrányos helyzetű gyermekek szociális és kulturális (szociokulturális) hiányosságainak pótlása**, hogy az iskolakezdésre csökkenhessenek a gyerekek közötti óriási különbségek. A korai óvodakezdésnek köszönhetően időben észlelhető az is, ha egy gyermek valamely területen „lemaradást” mutat, támogatást, fejlesztést igényel vagy épp valamely képességterületen tehetségígéret.

Érdemi eredmény azonban leghamarabb a bevezetéstől számított öt év után várható. Ennek módszeréről gondolatébresztő észrevételeket tett, miszerint egyáltalán mit lehet mérni az óvodában, ami a korai óvodakezdés eredményességét igazolná? Végül arra tett javaslatot, hogy az óvodai szakvélemények statisztikájának kimutatásával azt objektívan ki lehetne mutatni, hogy óvodánként évente hányan mentek 6 évesen iskolába, hányan maradtak óvodai javaslatra, hányan mentek szakértői vizsgálatra, stb. Ezekből az adatokból talán levonható lenne összefüggés a 3 éves kortól való óvodai nevelés hatásairól.

Statisztikai adatokat mutatott be arról, hogyan növekedett a gyermeklétszám a jogszabályváltozás hatására.

Kiemelte, hogy a család szociális, gazdasági és kulturális jellemzői milyen hatással vannak a gyermekek, tanulók eredményeire.

Segítséget adott a **szociokulturális hátrány** értelmezéséhez, megértéséhez, a következő kérdésekkel: Mit jelent a kultúra? Miként zajlik a kultúra tanulása? Miért és miként eredményezhet a szülők iskolai végzettsége hátrányos helyzetet gyermekeiknek?

Előadásának második részében beszélt a pedagógusok és a család feladatairól, a gyermekek fejlődési hátrányainak leküzdésében.

Leszögezte, hogy az óvodás gyermek életkorából adódóan kiszolgáltatott, függ a környezetétől, valamint kiemelte, hogy a család az elsődleges és állandó szociális – nevelő közösség, tehát a szülők szerepe megkérdőjelezhetetlen a kora gyermekkori nevelésben.

Hangsúlyozta azt is, hogy az óvoda a gyermekek intézményen belüli nevelési feladatának ellátása során befolyással lehet a szülők nevelési gyakorlatára is, a szülők **nevelőtársaivá** válva az óvodapedagógusok segítségét nyújthatnak a gyermeknevelés egyes felmerülő kérdéseinek megbeszéléséhez, megoldásához is.

Ahhoz, hogy minden gyermek optimálisan fejlődhessen, meg kell ismerni egyéni képességeiket, személyiségük alakulását, és fel kell ismerni a fejlődési hátrányokat is. Ennek példázatára mutatta be saját gyakorlatának megismerő – mérési tapasztalatait.

Dr. Pálfi Sándor tanszékvezető főiskolai tanár (DE GYGYK) *A gyermek nevelése a családdal együtt* címmel tartott újszerű megközelítésekkel tűzdelt előadást.

Felhívta a figyelmet a **család mai környezetére**, ezek hatásaira, ismertette a **család-modell** sajátos vonásait, szólt a **mai gyermeket nevelő óvodáról**, melynek szakmai döntést kell hozni a családokkal való együttműködés mértékéről és tartalmáról is.

Látóköruinkbe hozta, hogy a **haszonelven működő világ** globálisan alakítja át az emberek, így a gyerekek életét is. Az emberi együttélés devalválódása, relativizálása, a családi életformát meggyengítette.

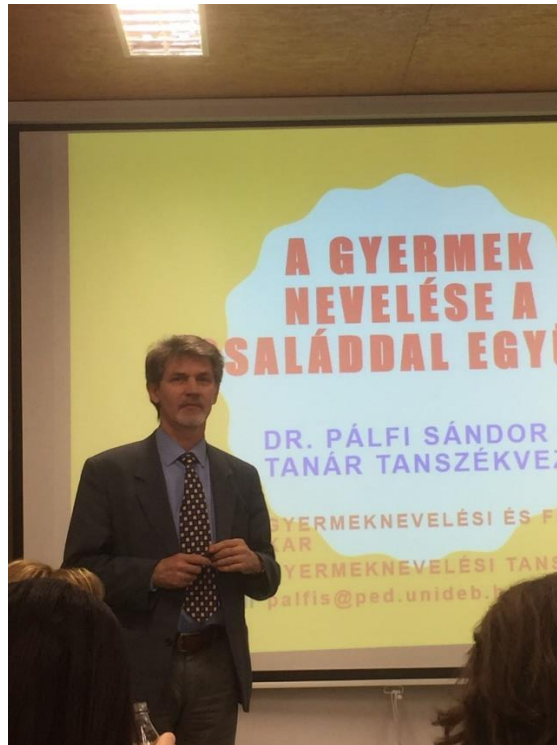
Ismertette, hogy a család a leghosszabb ideig tartó társadalmi csoport, többgenerációs és generációközi csoport, melyet egyszerre jellemzik a biológiai és határidő nélküli kapcsolatok, és a nemi és életkori heterogenitás, diverzitás.

Vázolta, hogy milyen rendszer modellek léteznek, melyikben hogy működhet az óvodák – családi nevelést kiegészítő szerepe. (katonai modell - iskolai modell - munkahelyi modell - színházi modell - család modell)

Rögzítette az óvodakép szükséges elemeit: gyermekközpontú öndefiníció, érzelmi önkifejezés lehetőségét biztosító, szeretet kapcsolatok jellemzik, valódi társas viszonyokra épít, működésében a gyermekek tevékenység alapú jelenléte deklarált, alapelveként és a gyakorlatban is megjelenik a fejlettség-képesség szerinti együttműködés, mely nem életkor függő, az életvitel minden eleme közös (felnőtt-gyerek) kontroll alatt történik.

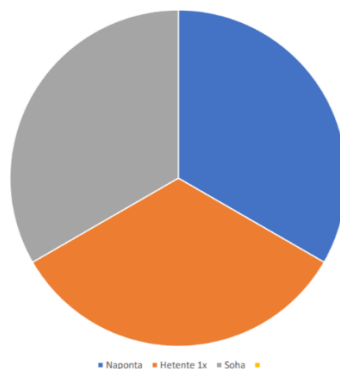
Közös, előremutató feladatokat is hirdetett: a hosszú család nélkül töltött napközbeni időben fontos lenne erősíteni és továbbgondolni hogyan lehet növelni az óvoda családi jegyeit és csökkenteni az „iskolás jegyeket” ; a szülők szervezett, rendszeres óvodai bekapcsolódását jobban át kell gondolni, hogy a szülők életkompetenciái a gyermekek jelenlétében és közreműködésével is utánozható mintául szolgálhassanak más gyerekeknek; ne „szolgáltasson” az óvoda, hanem együtt éljen, mintát is adva a hogyanra; a befogadás-érkezés –távozás-búcsúzás érzelmi/társas közegében a szeretet kialakításának és folyamat közbeni megtartásának kidolgozott program elemmé kellene válnia a jószándékú szokásgyakorlatok megtartásával; új közösségi minőség erősítése a közös jegyek, saját ünnepekkel; a felnőttek nemi egyensúlyát is javítani szükséges a férfiak tudatos, és rendszeres bevonásával, alkalmazásával.

Záró mondatával hiteles küldetésnyilatkozatot tett: *Az egyes gyermek tisztelete, szeretete átsegít bennünket a közömbös környezet meggyőzésében, hogy a családból átvett modellelemek az emberré válás segítésének intézményes működésében is bővíljenek! A gyermek a család tükörképe, így nem a tükröt kell súrolni vagy kicserélni!*

Bajzáth Mária mesepedagógus, a Népmesekincstár Mesepedagógiai Műhely szakmai vezetője, a *Mesék, mesélés a családban; Az intézmények és pedagógusok szerepe és lehetőségei a családok mesélési szokásainak alakításában* címmel tartott tartalmas és varázslatos előadást.

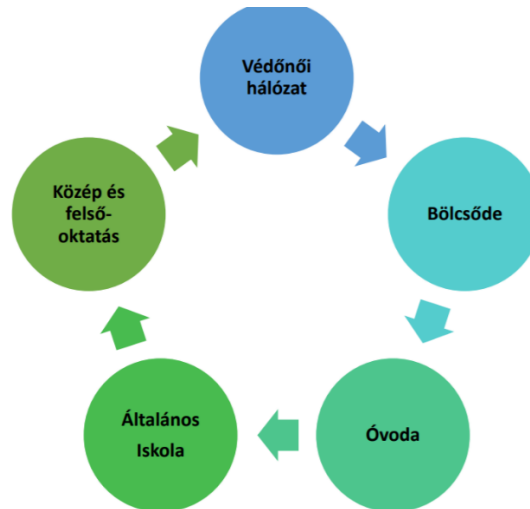
Bevezetésként szembesített bennünket az olvasási szokások adataival, miszerint kb. 1/3 részben naponta mesélnek, ugyanilyen arányban már csak hetente egyszer, és hasonló arányban soha.

Ennek átörökítő hatását – egyebek mellett – ezzel támasztotta alá: „Azok a szülők, akik gyermekkorukban rendszeresen hallottak mesét a szüleiktől, szülői szerepükben ezt a tudást alkalmazzák, és ők is rendszeresen és hosszabb időintervallumban mesélnek gyermekeiknek. Ellenben azok a szülők, akik gyermekkorukban nem éltek át az említett élményt, szülői

szerepükben nem, vagy kevesebben mesélnek, ha pedig mégis, akkor azt ritkábban és rövidebb ideig teszik, mint a meseélményes felnőttek.” (Büdi, 2015)

A család szerepe mellett az intézmények feladatára és felelősségére is felhívta a figyelmet.

„Meséld bele a szívembe, hogy a világ jó...” A gyerek nem önszántából választja az intézményes nevelést. Közelítés óvoda-család *„...a mese a felnőtt részéről szeretet megnyilvánulás, a gyermeknek életközeg, kapcsolatkereső - fenntartó jelrendszer.”* (Zilahi 2001.)

Az óvodai mesélésnek öröm és élményalapú, spontán vagy rituális tevékenységnek kell lenni, nem kötelező „foglalkozásnak” meghatározott időpontban és testhelyzetben.

Fontos a tájékoztatás, pl. az óvodák honlapján, óvodai facebookcsoportokban könyvismertetővel, könyvajánlókkal, értékes tartalmakat közlő weboldalak ajánlásával, valamint programajánlókkal.

Személyes élményeit és tapasztalatait is bemutatta:

- a mesés szülői értekezletet,
- családi tematikus mesealkalmak, havi rendszerességgel, csoport vagy óvodai szinten: Évszakok - Ünnepek (Ünnepváró mesék Advent idején; Tréfás mesék, farsang; Szent Iván éji mesék; Mesék az enyészet havában;

Amikor a szülő mesél...: Könyvből, Élőszóval, Munkájáról vagy adott témáról

Mesés „szülői értekezletek”

Külön kiemelte a **ritmus szerepét, fontosságát**, miszerint: Az életet minden megnyilvánulásában magától értetődően jellemzik a ritmusok, az első ritmus amit a érzékelünk édesanyánk szívverése. Ami az étellel együtt lüktet, maga is étellel teli, természetes, egészséges. Minden élőlénynek megvan a csak rá jellemző, egyéni életritmusa, szerencsés esetben ez ösztönös összhangban van a természet, a kozmosz ritmusával is. Mindennapjainkba úgy is hozhatunk újra éltető életerőt, hogy ráhangolódunk önmagunk ritmusaira, és azokban felfedezzük, a természet és a világegyetem ritmusát, kapcsolódási pontokat keresünk.

Végül elmesélte nekünk a ***Mi a legerősebb a világon?*** csuvas mesét, melyből megtudhattuk, hogy az igaz szó a legerősebb, metszőbb a szélnél, forróbb a tűznél, a tavaszi víznél jobban kiárad, és mindenen áttör, élesebb a vasnál, erőt ad a harcosoknak, a gyengéket megerősíti, a szép lányokat megokosítja. Az igaz szó nem rozsdásodik, vízben el nem süllyed, föld el nem takarja, évszázadok el nem avítják...

A következő előadó Nyitráról, a Konstantin Filozófus Egyetemről **Paed Dr. Nagy Lehocky Zsuzsa, PhD.** A közös családi élmények szerepéről, Szlovákiai tapasztalatokról beszélt.

Mérei Ferenc idézetével alapozta témáját: Az **együttes élmény** ismétlés útján hagyománnyá válik, és már akkor is erősíti az összetartozás érzetét a csoportban, ha a tagok csak utalást tesznek a korábban történetekre. A közös eseményekből közös történetek alakulnak ki, amiket ha újra elmesélnek egymásnak, felelevenednek a korábbi tapasztalatok.

Szemléletesen mutatta be közös programjaikat: a farsangi bál, nyílt nap, játszunk együtt program, rajzpályázat, tudáslabirintus - játékos feladatok ovisoknak, kézműves foglalkozások, sportverseny, Húsvéti készülődés, tavaszi nagytakarítás, családi majális, Anyák napja, Apák napja, családi juniális, táncház – hagyományörzés, jótékonyági koncert, tökfesztivál, Mikulás, Karácsonyvárás.

Tari Annamária szavaival zárta előadását: *A gyerekevelés és tanítás során az a legfontosabb, hogy egy gyerek mindig tudja, akkor is szeretik őt, ha nem tökéletes, és hogy ezen képes javítani. Ez olyan bizalom a felnőtt részéről, amit minden korú gyerek megérez. Hogy hisznek benne. Tévedhet és hibázhat. Nem kell tökéletesnek lennie. A világ sem az.*

Szabadi Edit szakértő *Jó gyakorlatok a keresztyén kultúra és a nemzeti értékek közvetítésére, és esélynövelő szerepe a hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelésében* címmel tartotta a program záró előadását. Az Óvodai Alaprogram 2018-tól kiemelten kezeli ezt a témát, fontos a nemzeti identitás fogalma, a keresztyén kultúra, hazaszeretet, szülőföld szeretete, a családokban való felnővekedés joga, a szép, a jó, az értékes megbecsülése, az érzelmi és erkölcsi nevelés a gyermekintézményekben.

A szülőföld, az ott élő emberek helyi hagyományai, régi és őrzött mesterségek támaszt adnak a kultúra őrzéséhez, így már az óvodában elkezdődik a világnézeti - vallási nevelés, az etnikai hovatartozás és a nemzeti identitás tudatosítása is.

Kodály Zoltán szavaival támasztotta alá, miszerint a népzene, népi játékok, néphagyományok adnak igazi lehetőséget arra, hogy a nemzeti hovatartozás tisztázódjon tudatalattijukban.

Kiemelte, hogy a gyermeknek elsősorban érzelmi biztonságra van szüksége, de ugyanakkor az állandó értékrend közvetítésére is.

Szólt az érzelmi nevelés, értelmi nevelés fontossága mellett az anyanyelvi nevelés szerepéről, lehetőségeiről.

Az óvodában sok verset mesét, mondókát hallanak a gyermekek, ezek többségében legyenek magyar vonatkozásúak, de vonjunk be repertoárunkba külföldi és kortárs irodalmat is. mellett.

